

السلام عليك يا ابا عبد الله الحسين (ع)

۱۰ منبر کوتاه با موضوع

مصادیق مسؤلیت پذیری اجتماعی

گروه تبلیغی - جهادی رضویون

السلام عليك يا ابا الفضل العباس

بیت آملار کو غر آملار

بول در توشی چیمب آملار

مرا عهدیست با جانان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست

- ۶..... اشاره
- ۱- بی تفاوت نباش!..... ۱۰
- الف - شکایت امام حسین (علیه السلام) از بی تفاوتی مسلمین..... ۱۰
- ب - گستره وسیع مسئولیت پذیری..... ۱۲
- ۲- مسئولیت بزرگداشت شعائر دینی..... ۱۶
- الف - تعظیم شعائر عامل نزول برکات..... ۱۶
- ب - تلاش شیطان برای تشکیک در شعائر..... ۱۷
- ج - تعظیم شعائر؛ مسئولیتی تعطیل ناپذیر و تبدیل ناپذیر..... ۱۹
- ۳ - مسئولیت شناسی سلوک فرزندان..... ۲۱
- الف - مسئولیت احسان به والدین..... ۲۱
- ب - مسئولیت ادب گفتاری در برابر والدین..... ۲۲
- ج - فراموش نکردن والدین پس از مرگ..... ۲۴
- ۴- مسئولیت شناسی سلوک با همسر..... ۲۶

- الف - ابراز محبت ۲۶
- ب - همراهی در معنویت ۲۹
- ج - وسعت معیشت ۳۱
- ۵- مسئولیت شناسی سلوک والدین ۳۴
- الف - فرزندآوری ۳۴
- ب - مهرورزی و شکیبایی در تربیت توحیدی ۳۶
- ۶- مسئولیت گره‌گشایی ۴۰
- الف - سخاوت در مکتب حسینی ۴۰
- ب - تداوم گره‌گشایی در حیات مؤمنانه ۴۲
- ج - گره‌گشایی؛ مسئولیت مشترک فقیر و غنی ۴۲
- د - گره‌گشایی متناسب با شأن ۴۳
- هـ - نهضت تعاون منحصر در اقتصاد نیست ۴۳
- و - موانع گره‌گشایی ۴۴
- ۷- مسئولیت عالمان ۴۶

- الف - علم آموزی؛ خدمت با قلم و سخن ۴۶
- ب - عالم کیست؟ ۴۷
- ج - عمل به آموخته‌ها ۴۸
- د - آموختن به دیگران ۴۹
- ه - پذیرش متعلمان ۵۱
- و - جنگ تحریف ۵۲
- ۸- مسئولیت حاکمان ۵۳
- الف - جایگاه مهم حاکمان ۵۳
- ب - اگر نمی‌تواند، نپذیرد ۵۴
- ج - وفای به عهد ۵۵
- د - تلاش و طهارت اقتصادی ۵۵
- ۹- مسئولیت اقتداء به امام ۵۸
- الف - اقتداء به امام در عاشورا ۵۸
- ب - مسئولیت در برابر امام ۵۹

ج - نصرت علمی امام ۶۰

د - نصرت عملی امام ۶۱

۱۰ - مسئولیت انتظار فرج! ۶۳

الف - دعا برای فرج ۶۳

ب - اراده جمعی و بیعت نکردن با حکومت‌های طاغوت ۶۴

روضه ۶۹

اشاره

نوشتار پیش رو با عنوان «مرا عهدیست با جانان» شامل ۱۰ منبر کوتاه ویژه ماه محرم الحرام ۱۴۴۲، به بررسی چند نمونه از «مصادیق مسئولیت‌پذیری اجتماعی» پرداخته است. اگر بخواهیم جایگاه بحث را در نظام معارف دینی جستجو کنیم، باید خاستگاه آنرا مفهوم «ایمان متعهدانه» قرار دهیم چراکه با جستجو درباره «حقیقت ایمان» در گزاره‌های دینی به نتیجه خواهیم رسید که ایمان با آگاهی و تعهدپذیری قرین دانسته شده است. مقام معظم رهبری در جلسات چهارم و پنجم کتاب طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن کریم، ضمن طرح بحث ایمان متعهدانه و کافی ندانستن آگاهی و اعتقادات صرف، ماحصل ایمانی که به بخشی از دین متعهد و پایبند است و به بخش دیگر آن متعهد و پایبند نیست، اسلام‌آموی و بنی‌امیه دانستند. آنان هر جا که منافعشان غالب باشد، متعهد و پایبندند و هر جا که به ضرر آنها باشد، به آن متعهد و پایبند نیستند. این در حالیست که از حضرت علی (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: حقیقت ایمان آن است که حق را بر باطل ترجیح دهی، هرچند مضر باشد و باطل را ترجیح

ندهی، هرچند برای تو نفعی داشته باشد. «ان من حقیقة الایمان ان تؤثر الحق و ان ضرک علی الباطل و ان نفعک». پس حقیقت ایمان آنست که همیشه نسبت به آن متعهد بوده و سود و زیان در منافع بدان اثری نداشته باشد.

از سویی دیگر، حقوق متقابل انسانها محوریت تحقق مسئولیت پذیری اجتماعی است. عامل برانگیزاننده ای که موجب مسئولیت پذیری اجتماعی انسانها خواهد شد، حقوق گسترده ای است که بر گردن یکدیگر دارند. هر میزان که گستره حقوق فراگیرتر باشد، مسئولیت در قبال آن هم فراگیر خواهد شد. در روایات اهل بیت (علیه السلام) گستره حقوق را فراتر از آسمان و زمین معرفی نمودند. «وَأَلْحَقُّ أَوْسَعُ مِنَ الْأَرْضِ». «وَالْحَقُّ أَوْسَعُ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ». «وَالْحَقُّ أَجْمَلُ الْأَشْيَاءِ فِي التَّوَاصِفِ»^۵. حق وسیع ترین چیزها در مقام بیان و توصیف است.

۲. مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۷، ص ۱۰۷.

۳. الشعیری، محمد، جامع الأخبار، ج ۱، ص ۱۳۸.

۴. همان.

۵. الشیخ الكلینی، الكافی - ط الاسلامیة، ج ۸، ص ۳۵۲.

و اگر حقوق محور مسئولیت‌پذیری باشد، سائل و پرسشگر در قبال تمام این حقوق خداوند است چراکه مالکیت تمام حقوق از آن خداوند است. «الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ».

و یا امام علی (علیه السلام) فرمودند: «ثُمَّ جَعَلَ سُبْحَانَهُ مِنْ حُقُوقِهِ حُقُوقًا أَفْتَرَضَهَا لِبَعْضِ النَّاسِ عَلَى بَعْضٍ». پس خداوند سبحان از جمله حقوق خود برای بعض مردم بر بعض دیگر حقوقی واجب فرموده است.

بنابراین چون مالکیت تمام حقوق از خداوند است، در برابر تمام این حقوق نیز خودش پرسشگر است.

تناسب موضوع با موسم محرم و صفر و همچنین به عنوان پشتوانه نظری نهضت احسان و تعاون در روزهای فراگیری ویروس کرونا دلیل انتخاب این موضوع برای تبلیغ ماه محرم و صفر بوده است. از سویی دیگر مطالبه مقام معظم رهبری (حفظه الله) از گروه‌های جهادی مبنی بر «فراگیری گفتمان فعالیت جهادی در جامعه» انگیزه دیگر پرداختن به این موضوع بود چرا که موتور محرک فعالیت‌های جهادی، احساس مسئولیت نسبت به یکدیگر است. با توجه به

۶. سوره بقره، آیه ۱۴۷.

۷. نهج البلاغه، خطبه ۵.

مراعه‌یست با جانان

محدویت‌های اعمال شده در مراسم‌های عزاداری ناشی از فراگیری ویروس کرونا، قالب منبر کوتاه از اهمیت بسزایی برخوردار بوده و این مجموعه که ویژه ارائه مبلغین در مساجد آماده شده است در ۱۰ فصل تقدیم می‌گردد.

و استعملنی بما تسألنی غداً عنه

۱- بی تفاوت نباش!

بسم الله الرحمن الرحيم

«الحمد لله و السلام على عباده الذين اصطفى محمد و آله خير الورى و اللعن

على اعدائهم شر الورى»

«و صلى الله عليك يا ابا عبدالله»

الف - شکایت امام حسین (علیه السلام) از بی تفاوتی مسلمین
وقتی بیانات امام حسین (علیه السلام) را از ابتدای حرکت از مدینه تا رسیدن به
سرزمین کربلا در برابر اقشار مختلف مردم بررسی می‌کنیم، حضرت از بی تفاوتی
مسلمان‌ها شکایت می‌کنند. وقتی حر بن یزید ریاحی با هزار سوارکار مانع
حضور حضرت در کوفه شدند، حضرت به آنها فرمود: «أ لا ترون الى الحق لا
يعمل به، و الى الباطل لا يتناهى عنه»^۸ آیا حق را نمی‌بینید که به آن عمل نمی‌شود
و باطل را که از آن نهی نمی‌شود؟! [اگر می‌بینید پس چرا بی تفاوت هستید؟!]
حضرت در مکه، دو نامه نوشته‌اند که یکی به رؤسای بصره و یکی به رؤسای
کوفه. در نامه‌ی حضرت به رؤسای کوفه، این‌طور آمده است: «وكتبَ إلى أشرافِ

۸. العطاردي، الشيخ عزيز الله، مسند الإمام الشهيد أبي عبد الله الحسين بن علي (ع)، ج ۱، ص ۴۷۸.

الْكَوْفَةَ مِمَّنْ كَانَ يَظُنُّ أَنَّهُ عَلَى رَأْيِهِ» به کسانی که از بزرگان کوفه بودند و ممکن بود با حضرت هم نظر باشند نوشتند که اگر کسی ببیند حاکمی در جامعه، بر سر کار است که ظلم می‌کند، حرام خدا را حلال می‌شمارد، حلال خدا را حرام می‌شمارد، حکم الهی را عمل نمی‌کند و در میان مردم، با گناه و ظلم عمل می‌کند - که مصداق کاملش حاکم فاسدِ ظالمِ جائر یعنی یزید بود - «و لم یغیّر بقول و لا فعل» [بی تفاوت باشد و بگوید به من چه؟] و با زبان و عمل، علیه او هیچ اقدامی نکند، «کان حقاً علی الله ان یدخله مدخله» خدای متعال در قیامت، این ساکت بی تفاوت بی عمل را هم به همان سرنوشتی دچار می‌کند که آن ظالم را دچار کرده است؛ یعنی با او در یک صف و در یک جناح قرار می‌گیرد.

قرآن کریم می‌فرماید که اگر ما به تو گوش دادیم، اگر به تو چشم دادیم، اگر به تو ابزار فهم دادیم و تو هم فهمیدی و بی تفاوت بودی، نسبت به آن مؤاخذه خواهی شد. «إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا».

در زمان خلافت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) سه نفر را برای محاکمه و داوری به حضور آن حضرت آوردند که ماجرا از این قرار بود؛ مردی، مرد دیگری را

۹. خوارزمی، مقتل الحسین علیه السلام، ج ۱، ص ۳۳۵.

۱۰. سوره اسراء، آیه ۳۶.

تعقیب می کرد، تا او را بکشد، و آن مرد از ترس جاننش فرار می کرد، سرانجام شخص ثالثی او را گرفت، و تحویل آن شخص قاتل داد، نفر چهارمی نیز این صحنه را تماشا می کرد، ولی هیچگونه کمکی در ظاهر به مقتول انجام نداد، سرانجام آن مرد، مرد فراری را به قتل رسانید. حضرت علی (علیه السلام) در مورد کیفر آنان دستور دادند که آن فرد چهارمی که با بی تفاوتی از این ماجرا عبور کرد و مانع وقوع این جنایت نشد هم مجازات شود.

ب - گستره وسیع مسئولیت پذیری

هر کدام از ما در هر شغل، سمت و جایگاهی که قرار داریم نسبت به هم مسئولیم چرا که عملکرد هر کدام از ما در سرنوشت ما تأثیرگذار است. فهم این سخن امروزه با شیوع این بیماری همه گیر آسان تر است. چطور امروز ماسک زدن یک نفر حیات و سلامت یک جمع و یک جامعه را تضمین می کند و اگر یک نفر کنار ما بنشیند و ماسک نزند به او تذکر می دهیم نگران سلامت جامعه هستیم؟! همین طور اگر آتش فقر وارد یک زندگی شود، دود آن به چشم خانواده ما هم خواهد نشست. اگر پوشش من نامناسب باشد، خانواده شما هم آسیب خواهد دید. چرا؟! چون ما هم سرنوشتیم. حالا که سرنوشت ما به هم گره خورده پس نباید نسبت

هم بی تفاوت باشیم. ما نسبت به هم مسئولیم. «کلکم راع و کلکم مسؤل عن رعیتة».

حال این سؤال مطرح می‌شود که چرا اینقدر گستره مسئولیت‌پذیری ما وسیع است؟ چرا ما نسبت به همه چیز و همه کس مسئولیم؟ اصلاً چه زمانی ما مسئولیم؟ پاسخ آنست که ما زمانی مسئولیت بر عهده ما خواهد بود که حقی بر گردن ما باشد. اگر گستره مسئولیت‌پذیری وسیع است به این دلیل است که گستره حقوق بسیار گستره است. امام علی (علیه السلام) فرمودند: «الْحَقُّ أَوْسَعُ مِنَ الْأَرْضِ»^{۱۱}. «حق، گسترده تر از کره خاکی است.

حقوق در دین ما فقط به این دلیل نیست که منافع مادی ما به خطر نیافتد. مثلاً صرفاً این کمک را بکند که نهایتاً چیزی هم گیر خودش بیاید، بلکه مثلاً محبت قلبی مؤمنین نسبت به همدیگر از حقوق متقابل است که باعث حس مسئولیت‌پذیری نسبت به یکدیگر می‌شود.

نهضت جهاد و شهادت نهضتی از جنس مسئولیت‌پذیری است. اگر رزمنده‌ها در ایام جنگ می‌گفتند: به من چه که جبهه بروم؟! امروز اسمی از ایران باقی نمی‌ماند.

^{۱۱}. العلامة المجلسی، بحار الأنوار - ط مؤسسة الوفاء، ج ۷۵، ص ۳۸.

^{۱۲}. جامع الأخبار: ۱۰۷۱/۳۸۳.

مرا عهدیست با جانان

کجایید ای ز جان و جا رهیده

کسی مر عقل را گوید کجایی

کجایید ای در زندان شکسته

بداده وام داران را رهایی

شهدا در ایام زندگی‌شان نه تنها بی تفاوت نبودند بلکه بیقرار بودند و از جان و جا رهیده. اهل نیشابور بود. یک شبی قبل از محرم دید پرده‌های مسجد محله خیلی چرک و کثیف شده. با خودش نگفت این مسجد متولی داره، هیأت امنای داره، حقوق بگیر دارد، اصلاً به من چه؟! طلبه شهید محمد رضا اویسی ثانی پرده‌های مسجد را در آورد و شبانه در حیاط منزل شست و در مسجد نصب کرد. امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمودند: «اتَّقُوا اللَّهَ فِي عِبَادِهِ وَبِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّىٰ عَنِ الْبِقَاعِ وَ الْبَهَائِمِ»^{۱۳}. از خدا بترسید درباره بندگان او و سرزمین‌هایش؛ زیرا شما حتی نسبت به قطعه‌های زمین‌ها و چارپایان نیز باید پاسخگو باشید.

۱۳. نهج البلاغه، الخطبة ۱۶۷.

مرا عهدیست با جانان

وقتی که ما حتی نسبت به حیوانات شهرمان هم مسئولیم، چطور درباره انسانهای شهرمان، همسایه‌ها، ارحام، والدین، همسر و فرزندان مسئول نیستیم؟! چرا، حتماً مسئولیم. «وَقَفَّوْهُمُ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ».

اگر هر کدام از ما نسبت به آن چیزی می بینیم و می فهمیم بی تفاوت نباشیم و اولاً خودمان را مسئول بدانیم و منتظر اقدام دیگری نمایم بسیاری از مشکلات جامعه کاسته خواهد شد. در جلسات آینده برخی از مصادیقی که براساس آیات قرآن کریم و روایات اهل بیت (علیهم السلام) نسبت به آنها مسئول هستیم، مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- مسئولیت بزرگداشت شعائر دینی

بسم الله الرحمن الرحيم

«الحمد لله و السلام على عباده الذين اصطفى محمد و آله خير الورى و اللعن

على اعدائهم شر الورى»

«و صلى الله عليك يا ابا عبدالله»

الف - تعظیم شعائر عامل نزول برکات

یکی از مسئولیت‌های جامعه اسلامی، پاسداری از شکوه شعائر الهی است که بر اساس آیات قرآن کریم، اهتمام به آن نشانگر وجود تقوا در قلب است. «ذَلِكِ وَ مَنْ يُعْظِمُ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ»^{۱۵}.

اگر تعظیم شعائر با تقوا پیوند خورده است، یکی از آثار تقوا آنست که موجب نزول برکات، گشایش در امور و موفقیت خواهد شد. «وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ»^{۱۶}.

آیت الله عبدالله مامقانی (رضوان الله) علیه در کتاب « مرآة الرّشاد » خطاب به پسرشان و نیز دوستانشان برای رسیدن به موفقیت، سفارش‌هایی را ذکر کرده‌اند

۱۵ . سوره حج، آیه ۳۲.

۱۶ . سوره اعراف، آیه ۹۶.

که از جمله فرمودند: «و علیک یا بنی باقامة عزاء ابی عبد الله (علیه السلام) فی کلّ یوم و لیلة مرّة حسب مقدورک^{۱۷}». پسر من! هر شبانه روز یک بار هر طور که می توانی مجلس عزاء برای امام حسین (علیه السلام) بر پا کن. این اقامه شعائر در شرایط عادی است. اما در شرایطی که بلا گسترش یافت، بیشتر به این برکات نیازمندیم. مرحوم آیت الله العظمی گلپایگانی نقل می کردند که در زمان کودکیشان و با فراگیرشدن و دسته‌های عزاداری به سمت حرم کریمه اهل بیت (علیها السلام) روانه شدند و بیماری از بین رفت. چرا که دستور امام رضا (علیه السلام) است که: «إذا نزلت بکم شدیة فاستعینوا بنا علی الله عزوجل^{۱۸}».

ب - تلاش شیطان برای تشکیک در شعائر

پیوند تعظیم شعائر با نوعی از تقوا که در قلب رسوخ پیدا کرده، نشانگر اهمیت، تبدیل ناپذیری و تعطیل ناپذیری این مسأله در میان سایر دستورات دینی است. طبیعی است که با توجه به اهمیت جایگاه تعظیم شعائر دینی در میان سایر مسائل دینی، تلاش جنود شیطان برای تشکیک و تعطیلی این مسأله نیز بیشتر است.

۱۷. مرآة الرّشاد، ص ۱۰۱.

۱۸. عطاردی، الشیخ عزیز الله، مسند الإمام الرضا، ج ۱، ص ۳۳۵.

حضرت امیرالمومنین (علیه السلام) در لحظات پایانی عمر شریفشان حدیثی از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نقل نمودند که در غروب روز عاشورا وقتی امام حسین (علیه السلام) با لب تشنه در صحرای کربلا به شهادت رسیدند، شیطان با تمام جنودش بسیار خوشحال شدند و گفتند: ما برای گمراهی اولاد آدم به اهداف خود رسیدیم. «یا معشر الشیاطین قد أدركنا من ذریة آدم الطلبة، وبلغنا فی هلاکهم الغایة، وأورثنا هم النار» با این کاری که اینها در امروز یعنی روز عاشورا انجام دادند همه اهل آتش شدند، بجز یک گروه «إلا من اعتصم بهذه العصاة» بجز کسانی که به اهل بیت علیهم السلام پناه ببرند. سپس به همه شیاطین و یارانش دستور داد که «فاجعلوا شغلکم بتشکیک الناس فیهم وحملهم علی عداوتهم» از این به بعد فقط کارتان این باشد که بین محبین اهل بیت شک و تردید ایجاد کنید، در عزاداری‌ها تشکیک کنید. تا کجا؟! تا جایی که «حتی تستحکم ضلالة الخلق وکفرهم، ولاینجو منهم ناج» تا جایی که همه اینها را کافر کنم و هیچ کسی از آنها نجات نیابد!^۱

شیطان که دشمن احمق نیست که به کاهدان بزند بلکه «دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را». این حرف مبالغه نیست. محرم و صفر چراغ خانه اسلام است. لذا

۱. العلامة المجلسی، بحار الأنوار - ط مؤسسة الوفاء، ج ۲۸، ص ۶۰ - ۶۱.

امام خمینی (رحمة الله علیه) فرمود: «این محرم و صفر است که اسلام را نگه داشته است.»

ج - تعظیم شعائر؛ مسئولیتی تعطیل ناپذیر و تبدیل ناپذیر

یکی از شبیهاتی که هر ساله قبل از ماه محرم مطرح می شود این است که بجای هزینه برای عزاداری و تعظیم شعائر، به نیازمندان کمک کنیم. نمونه این مسأله در صدر اسلام نیز مطرح شد. زمانی حضرت امیرالمومنین (علیه السلام) مشغول زینت کردن خانه خدا بودند شخصی به آن حضرت اشکال نمودند: «لو أخذته فجهزت به جیوش المسلمین کان أعظم للأجر، وما تصنع الكعبة بالحلی؟!» اگر این هزینه برای سپاه مسلمانان هزینه شود ثوابش بیشتر است. کعبه چه نیازی به زینت دارد؟! حضرت در پاسخ فرمودند: خداوند اموال را به چهار دسته تقسیم نمود و قسمی از اموال را برای تعظیم شعائر قرار داد. «وَكَانَ حَلِيُّ الْكَعْبَةِ فِيهَا يَوْمَئِذٍ، فَتَرَكَهُ اللَّهُ عَلَىٰ حَالِهِ، وَلَمْ يَتْرُكْهُ نِسْيَانًا، وَلَمْ يَخْفَ عَلَيْهِ مَكَانًا».

در آن سهمها زینت کعبه وجود داشت و خدا آن را بر همان حال باقی گذاشت و این امر را خداوند فراموش نکرد و جایش را خالی نگذاشت. عدالت به این نیست

۲۰. صحیفه امام، ج ۱۵، ص ۳۳۰.

۲۱. الدشتی، محمد، نهج البلاغه، حکمت ۲۷۰، ج ۱، ص ۳۵۹.

مرا عهدیست با جانان

که انسان سهم شعائر را در جای دیگری هزینه کند. بلکه عدالت آنست که هر چیزی در جای خود هزینه شود. «وضع الشئ فی موضعه». پس تعظیم شعائر و به خصوص شعائر حسینی از وظایف تعطیل ناپذیری است که جایگزین ندارد و در شرایط گوناگون چه در آسایش و چه در هنگام بلاها نسبت به آن مسئولیم.

۳ - مسئولیت شناسی سلوک فرزندان

بسم الله الرحمن الرحيم

«الحمد لله و السلام على عباده الذين اصطفى محمد و آله خير الورى و اللعن

على اعدائهم شر الورى»

«و صلى الله عليك يا ابا عبدالله»

الف - مسئولیت احسان به والدین

یکی از عرصه‌های مسئولیت انسان مؤمن که در آیات قرآن کریم سفارش فراوانی

به آن شده است، ادای احترام، احسان و کسب رضایت والدین است.

حضرت موسی (علیه السلام) به خدا عرض کرد دوست من که شهید شد جایش

کجاست؟ «این صدیقی الشهید؟» خطاب رسید: «فی النار» در جهنم است!

حضرت تعجب کرد و دلیل جهنم رفتن او را از خداوند سؤال کرد. خطاب رسید

او عاق والدین بود و کسی که عاق والدین است و از او رضایت ندارند «لم اقبلُ

منه شیئا» هیچ عملی از او نمی‌پذیرم.^{۲۲}

نخستین مسئولیت انسان در برابر والدین، احسان نسبت به آنهاست که می‌فرماید:

۲۲. نوری، میرزا حسین، مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۶.

«و قضي ربك ان لاتعبدوا الا اياه و بالوالدين احسانا»^{۲۳} خداوند حکم و قضاوت نمود که غیر از او را نپرستید و به والدین احسان کنید.

از امام صادق (علیه السلام) پرسیدند: احسان در این آیه به چه معناست؟ حضرت فرمودند: «الاحسان أن تحسن صحبتها وأن لا تکلفها أن یسألک شیئا مما یحتاجان إلیه وإن کانا مستغنیین»^{۲۴} احسان (به پدر و مادر) این است که معاشرتشان را نیکو داری و آنها را مجبور نسازی که چیزی از نیازمندی‌های خود را از تو درخواست کنند گر چه بی نیاز باشند.

ب - مسئولیت ادب گفتاری در برابر والدین

مسئولیت دیگر فرزندان در برابر والدین ادب گفتاری است. «إِذَا بَلَغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُمَّ وَلَا تَنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا»^{۲۵} هرگاه یکی از آنان یا دو نفرشان در کنارت به پیری رسند [چنانچه تو را به ستوه آورند] به آنان اُم مگوی و بر آنان [بانگ مزین و] برخاش مکن، و به آنان سخنی نرم و شایسته [و بزرگووارانه] بگو.

۲۳ . سوره اسراء، آیه ۲۳.

۲۴ . الشیخ الكلینی، الکافی - ط الاسلامیة، ج ۲، ص ۱۵۷.

۲۵ . سوره اسراء، آیه ۲۳.

امام صادق (علیه السلام) می فرماید: «لو علم الله شیئا هو ادنی من اف انهی عنه و هو من ادنی العقوق»^۶. اگر چیزی کمتر از اف وجود داشت خدا از آن نهی می کرد. یعنی اف کمترین اظهار ناراحتی است و حداقل بی احترامی و بی ادبی است. مرحوم آیت الله حاج آقا رضا بهاء الدینی (ره) وقتی در عرفات او را به تشرف به محضر امام زمان (علیه السلام) دعوت کردند و حرکت کرد و به خیمه حضرت او را راهنمایی کردند نقل میکند وقتی پرده خیام را بالا زدم وجود نازنین حضرت بالای خیمه اجلال نزول فرموده بودند و پیرامون حضرت تعدادی از علما و صالحین بودند برخی را میشناختم برخی را نمیشناختم سلام کردم حضرت پاسخ عنایت فرمودند و اشاره فرمودند که بفرمایید. نشستم سخنها به میان آمد در خلال سخنان، حضرت فرمودند: من از حاج سید مهدی قوام راضی ام. این ملاقات گذشت تا از مکه برگشتیم و تهران رفتیم از حاج مهدی قوام پرسیدیم که شما چه کار کردی که امام زمان از تو راضی است؟ گریه کرد و گفت کار خیری ندارم عمل صالح قابلی ندارم شاید رسیدگی چند ساله من از مادرم حضرت را از من راضی نموده است.

۲۶. العطاردی، الشیخ عزیز الله، مسند الإمام الصادق أبی عبد الله جعفر بن محمد (ع)، ج ۵، ص ۲۷۶.

ج - فراموش نکردن والدین پس از مرگ

یکی دیگر از حقوق والدین این است که فرزندان، آنها را پس از مرگ فراموش نکنند. ابتدا به وصایای آنها عمل نموده و تا می‌توانند برای آنان اعمال نیک، خیرات و صدقات بدهند. از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) درباره نیکی به والدین بعد از مرگ پرسیده شد، حضرت فرمود: «نَعَمْ، الصَّلَاةُ عَلَيْهِمَا وَالِاسْتِغْفَارُ لَهُمَا وَ اِنْفَاذُ عَهْدِهِمَا وَ صَلَوةٌ رَحِمَ اللّٰتِي لَا تُوَصَّلُ اِلَّا بِهِمَا وَ اِكْرَامُ صَدِيقِهِمَا»^{۲۷}.

بلی [انجام دادن] نماز برای آن دو و طلب استغفار و انجام تعهدات آن دو و صله رحم به کسانی که به وسیله آن دو رحم گشته‌اند، و احترام دوستان والدین.

حضرت صادق (علیه السلام) در هر شب از برای فرزندان خود و هر روز از برای پدر و مادر خود دو رکعت نماز می‌کردند و در رکعت اول سوره قدر و در رکعت دوم سوره کوثر می‌خواندند^{۲۸}.

مترجم تفسیر المیزان در پایان کتاب خاطره ای از استاد خود یعنی مرحوم علامه طباطبایی نقل می‌کند که فرمود: «شخصی مرحوم پدرم را در خواب دید و از او نظرش را درباره فرزندش پرسید، او گفت: از محمدحسین راضی نیستم چراکه از

۲۷. نوری، میرزا حسین، مستدرک الوسائل، ج ۲، ص ۱۱۴، باب ۲.

۲۸. قمی، شیخ عباس، منازل الآخرة، ص ۳۲.

مرا عهدیست با جانان

سرمایه کلانش چیزی به ما نداده». علامه پس از نقل این ماجرا بسیار گریست و ثواب نگارش تفسیر المیزان را به والدینش اهدا نمود. من نیز ثواب ترجمه را به والدینم هدیه نمودم.^{۲۹}

۲۹. ترجمه تفسیر المیزان، ج ۲۰، ص ۳۷۲.

۴- مسئولیت شناسی سلوک با همسر

بسم الله الرحمن الرحيم

«الحمد لله و السلام على عباده الذين اصطفى محمد و آله خير الورى و اللعن

على اعدائهم شر الورى»

«و صلى الله عليك يا ابا عبدالله»

خانواده نهادی تعهدآفرین و هسته اولیه شکل گیری جامعه محسوب می‌گردد. به فرموده نبی مکرم اسلام (صلی الله علیه و آله) هیچ ساختاری نزد خداوند محبوب تر از تشکیل خانواده نیست. «مَا بُنِيَ بِنَاءٌ فِي الْإِسْلَامِ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ التَّزْوِيجِ»^۲ مسئولیت‌های متقابلی که در خانواده بر عهده زوجین قرار می‌گیرد، متعدد است که به سه مورد آنها اشاره می‌شود.

الف - ابراز محبت

اولین وظیفه زوجین نسبت به یکدیگر ابراز محبت و عشق و مودتی است که بواسطه پیوند ازدواج، خداوند در میان آنها ایجاد کرده است. «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ

۳۰. المجلسی، محمد تقی، روضه المتقین، ج ۸، ص ۸۲.

لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ^{۳۱}

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) درباره نگاه محبت آمیز همسران به یکدیگر و گرفتن دست هم می فرماید:

«إِذَا نَظَرَ الْعَبْدُ إِلَى وَجْهِ زَوْجِهِ وَنَظَرَتْ إِلَيْهِ، نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِمَا نَظَرَ رَحْمَةٍ، فَإِذَا أَخَذَ بِكَفِّهَا وَ أَخَذَتْ بِكَفِّهِ، تَسَاقَطَتْ ذُنُوبُهُمَا مِنْ خِلَالِ أَصَابِعِهِمَا^{۳۲}»!

هنگامی که بنده ای، به صورت زنش و زنش به صورت او نگاه کند، خداوند، به هر دوی آنها نظر رحمت می افکند و هنگامی که دستان یکدیگر را بگیرند، گناهانشان از لابه لای انگشتانشان فرو می ریزد.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) می فرماید جمله «دوستت دارم» شوهر به همسر موجب تحکیم خانواده شده و هیچگاه از ذهن همسر پاک نمی شود: «قَوْلُ الرَّجُلِ لِلْمَرْأَةِ إِنِّي أُحِبُّكِ، لَا يَذْهَبُ مِنْ قَلْبِهَا أَبَدًا^{۳۳}». یعنی اگر مردی به زنش بگوید من تو را دوست دارم، این جمله هرگز از ذهن زن خارج نمی شود.

۳۱. سوره روم، آیه ۲۱.

۳۲. مسند زید: ص ۳۰۲ عن الإمام زين العابدين عن آبائه عليهم السلام؛ كنز العمال؛ ج ۱۶ ص ۲۷۶ ح ۴۴۴۲۷ نقلًا عن مسيرة بن علي في مشيخته و الرافعي في تاريخه عن أبي سعيد نحوه.

۳۳. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ج ۵، ص ۵۶۹.

ابراز محبت به یکدیگر باعث ایجاد آرامش در زندگی و تقویت روحیه تعاون و همکاری برای ادامه زندگی خواهد شد. اما اگر خدای ناکرده بجای ابراز محبت نسبت به یکدیگر کدورت و دشمنی در خانواده ای باشد، آن خانه مورد غضب خداوند واقع می‌شود.

مرحوم حاج اسماعیل دولابی می فرمودند: آن قدر به تفرقه بین زن و شوهر حساسم که در خانه ای که زن و شوهر در آن از یکدیگر ناراضی هستند، نمی توانم بخوابم؛ چون رحمت خدا قطع است و ملائکه آن زن و شوهر را تا وقتی از هم ناراحت و بیزار هستند، لعنت می کنند و از آنان تبری می جویند. وقتی یگانه هستند، نور و رحمت خدا بر سر آن‌ها می تابد. می فرمودند: من در آن خانه نمی خوابم و نمی توانم هم بخوابم، مگر این که با هم صلح و آشتی کنند.^{۳۴}

امام خمینی (رحمة الله علیه) وقتی که عازم سفر حج بودند برای همسرشان این گونه نامه می نویسند:

«تصدقت شوم؛ الهی قربانت بروم، در این مدت که مبتلای به جدایی از آن نور چشم عزیز و قوت قلبم گردیدم متذکر شما هستم و صورت زیبایت در آئینه قلبم

۳۴. به نقل از حجت الاسلام فرحزاد.

مرا عهدیست با جانان

منقوش است. عزیزم امیدوارم خداوند شما را سلامت و خوش در پناه خودش

حفظ کند»^{۳۵}

ب - همراهی در معنویت

دومین مسئولیت ما در خانه، مسئولیت صیانت از دیانت و معنویت افراد خانه است. ابتدا و شروع دعوت پیامبران نیز از خانه و خانواده آغاز شد. لذا خداوند فرمود: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا»^{۳۶}

پیامبر خدا امتشان را از عادت‌های که یهود و نصارا داشتند که تنها در کلیساها عبادت می‌کردند و برای خانه هیچ برنامه عبادی نداشتند، نهی نموده و دستور دادند که برای خانه‌هایتان هم نصیبی از معارف و حیانی قرار دهند^{۳۷}. آنحضرت خانواده‌های مسلمان را تشویق نمودند که اگر توفیق اقامه نماز شب داشتند، همسر خود را نیز از این فیض محروم نکنند و خود را نسبت به معنویت او مسئول بدانند: «رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّى، ثُمَّ أَيْقَظَ أَهْلَهُ فَصَلُّوا. رَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً قَامَتْ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّتْ، ثُمَّ أَيْقَظَتْ زَوْجَهَا فَصَلَّى»^{۳۸}

۳۵. صحیفه امام، ج ۱، ص ۲.

۳۶. سوره تحریم، آیه ۶.

۳۷. الحر العاملی، الشیخ أبو جعفر، وسائل الشیعة - ط الإسلامیة، ج ۴، ص ۸۵۰.

۳۸. منتقی هندی، کنز العمال: ج ۷ ص ۷۹۳ ح ۲۱۴۳۸.

رحمت خداوند بر آن مردی که نیمه شب برخیزد و نماز بخواند! سپس خانواده اش را بیدار کند و آنها نیز نماز بخوانند. رحمت خداوند، بر آن زنی که نیمه شب برخیزد و نماز بگذارد! سپس شوهرش را بیدار کند و او نیز نماز بخواند. همانطوری که در سیره زندگانی نورانی امیرالمؤمنین و حضرت زهرا (سلام الله علیها) می خوانیم که حضرت پس از شب زفاف فرمودند: «نعم العون علی طاعة الله»^{۳۹}.

متعهد بودن و مسئولیت پذیر بودن یکی از شاخصه های اصلی خانواده های مؤمن است. نه تنها در این دنیا نسبت به سعادت خانواده اش بی تفاوت نیست بلکه در آخرت نیز به دنبال نیمه گمشده خود می گردد. برعکس اهل دوزخ که نسبت خویشاوندی هم را انکار می کنند و با هم دشمنی می کنند، خانواده های اهل ایمان با هم قرینند.

«جَنَاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ»^{۴۰}.

بهشت های جاویدی که آنان و پدران و همسران و فرزندان شایسته و درست کارشان در آن وارد می شوند، و فرشتگان از هر دری بر آنان درآیند.

۳۹. العلامة المجلسی، بحار الأنوار - ط مؤسسة الوفاء، ج ۴۳، ص ۱۱۷.

۴۰. سوره رعد، آیه ۲۳.

ابان بن تغلب از امام صادق (علیه السلام) حدیثی نقل کرده که اگر احدی از یک خانواده وارد بهشت شود دیگری را هم وارد بهشت می‌کند: «ان المؤمن ليشفع يوم القيامة لأهل بيته فيشفع فيهم حتى يبقى خادمه فيقول فيرفع سبابتيه يا ربَّ خويدمي كان يقيني الحر والبرد فيشفع فيه»^۴.

مؤمن در روز قیامت برای خانواده، و خاندان خود شفاعت می‌کند، تا این که فقط همسرش می‌ماند آنگاه در حالی که دو انگشت سبابه خود را بلند کرده می‌گوید پروردگارا همسرم که مرا از گرما و سرما حفظ می‌کرد [و نسبت به من مسئولیت پذیر بود]، پس شفاعت او درباره همسرش نیز پذیرفته می‌شود.

ج - وسعت معیشت

سومین عرصه مسئولیت سلوک با همسر، تأمین رفاه در معیشت و گشاده دستی است که مسئولیت آن برعهده سرپرست خانواده می‌باشد. علاوه بر حقوق طبیعی خوراک، پوشاک و مسکن که از حقوق اولیه زندگی است، شرع مقدس مسائلی مثل مهریه و نفقه به عنوان حقوق مالی همسر در نظر گرفته است تا او در تنگنا نباشد و دستور به پرداخت آن در زمان حیاتش دارد. «وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ

۴۱. الشیخ المفید، الاختصاص، ج ۱، ص ۱۱۱.

مرا عهدیست با جانان

نَحْلَةً^{۴۲}، ومهریه زنان را به عنوان هدیه ای الهی با میل و رغبت [و بدون چشم داشت و منت گذاری] به خودشان بدهید.

گشاده دستی و توسعه مالی برای همسر و اعضای خانواده، فصل مشبعی از روایات اهل بیت (علیهم السلام) را در بر می گیرد. حضرت امام زین العابدین (علیه السلام) فرمودند: «أَرْضَاكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَسْبَغُكُمْ عَلَى عِيَالِهِ^{۴۳}!»
خشنودترین شما نزد خداوند، کسی است که خانواده خود را بیشتر در رفاه قرار بدهد.

و یا امام کاظم (علیه السلام) فرمودند: «يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ أَنْ يُوسِعَ عَلَى عِيَالِهِ كَيْ لَا يَتَمَنَّوْا مَوْتَهُ^{۴۴}!»
مرد باید آنقدر بر خانواده اش وسعت مالی داشته باشد که برای او آرزوی مرگ نکنند!

جابر، از امام باقر (علیه السلام) نقل می کند که گروهی بر حضرت امام حسین (علیه السلام) وارد شدند و گفتند: «يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، نَرَى فِي مَنَزِلِكَ أَشْيَاءَ نَكْرَهُهَا!»

۴۲. سوره نساء، آیه ۴.

۴۳. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ج ۴، ص ۱۱، ح ۱.

۴۴. همان، ج ۴، ص ۱۱، ح ۳.

مرا عهدیست با جانان

وَإِذَا فِي مَنزِلِهِ بُسُطٌ وَمَنَارِقٌ». ای فرزند پیامبر خدا! در منزلت چیزهایی می بینیم که آنها را خوش نداریم . در منزل ایشان ، فرش و بالش هایی بود .
فَقَالَ (عليه السلام) : «إِنَّا نَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ فَنُعْطِيهِنَّ مَهْرَهُنَّ فَيَشْتَرِينَ مَا شِئْنَ ، لَيْسَ لَنَا مِنْهُ شَيْءٌ»^{۴۵}. حضرت فرمود : ما با زنان ، ازدواج می کنیم و مهرشان را می دهیم و هر چه بخواهند ، [با آن] می خرند و هیچ چیز آن ، از ما نیست .

۴۵ . همان، ج ۶، ص ۴۷۶، ح ۱.

۵- مسئولیت شناسی سلوک والدین

بسم الله الرحمن الرحيم

«الحمد لله و السلام على عباده الذين اصطفى محمد و آله خير الورى و اللعن

على اعدائهم شر الورى»

«و صلى الله عليك يا ابا عبدالله»

الف - فرزندآوری

یکی از دلایل تمایل طبیعی انسان به ازدواج، امتداد نسل، بقای آن و اتمام ترکیبات عاطفی زن و مرد به دلیل تولید مثل است. در برخی از آیات قرآن کریم به این مطلب اشاره شده است:

«يا ايها الناس اتقوا ربكم الذى خلقكم من نفس واحدة و خلق منها زوجها و بث منهما رجالا و نساء كثيرا و اتقوا الله الذى تسائلون به»^{۴۶} ای مردم، بترسید از پروردگار خود که شما را از یک تن آفرید و از او جفتش را بیافرید و از آنان مردان و زنان بسیاری گسترانید و بترسید از خداوندی که از او پرسش می شوید.

۴۶ . سوره نساء، آیه ۷.

وقتی که قوم حضرت لوط به انحرافات دچار شدند، حضرت، ازدواج را مسیر طبیعی تداوم نسل بشریت معرفی نمودند و فرمودند:

«أَنتُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ»^{۴۷}. آیا شما با مردان آمیزش می کنید و راه [توالد و تناسل] را قطع می نمایید؟!

اما دغدغه‌های واهی اقتصادی ناشی از بی اعتمادی به وعده‌های خداوند، همواره مانع تولید نسل بوده که پیوسته در قرآن کریم فرموده: «وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا»^{۴۸}.

فرزندانتان را از بیم تنگدستی نکشید؛ ما به آنان و شما روزی می دهیم، یقیناً کشتن آنان گناهی بزرگ است. تعلل و شانه خالی کردن درباره این مسأله نشاندهنده بی اعتمادی به خداوند و وعده‌های اوست که عواقب جبران ناپذیر آن هم دامنگیر زوجین و جامعه خواهد شد. هم خانواده دچار تنهایی و اضطراب خواهند شد و هم جامعه‌ی پیر نیروی کار خود و نشاط را از دست می دهد. آمار وحشتناک کاهش رشد جمعیت به زیر ۱٪ در ایران و کسب رتبه نخست نرخ کاهش جمعیت در جهان به نحوی که تا ۲۰ سال آینده به پیرترین کشور جهان

۴۷. سوره عنکبوت، آیه ۲۹.

۴۸. سوره اسراء، آیه ۳۱.

تبدیل خواهیم شد، هشدار بزرگی برای همه و به خصوص مؤمنین به وعده‌های الهی است.

ب - مهرورزی و شکیبایی در تربیت توحیدی

اصلی‌ترین و ماندگارترین وظیفه‌ای که والدین در برابر فرزندان دارند، شکوفاسازی گرایش‌های فطری و تربیت توحیدی است. امام صادق (علیه السلام) ادب را بهترین ارث پدران برای فرزندان‌شان یاد کرده است:

«إِنَّ خَيْرَ مَا وَرَّثَ الْآبَاءُ لِأَبْنَائِهِمُ الْآدَبُ لِلْأَمَالِ، فَإِنَّ أَمَالَ يَذْهَبُ وَالْآدَبُ يُبْقَى»^{۴۹}

بهترین میراث پدران برای فرزندان‌شان تربیت است، نه مال؛ زیرا مال از بین می‌رود، اما تربیت باقی می‌ماند. وقتی به حادثه عاشورا می‌نگریم، به حسب ظاهر حضرت امام حسن مجتبی (علیه السلام) در روز عاشورا حاضر نیستند اما گل‌های تربیت شده آنحضرت در حادثه عاشورا نام حضرت را زنده کردند و یادآور رشادت‌های سردار جنگ‌جمل شدند. همانطور که جناب قاسم بن الحسن (علیهما السلام) فرمود:

«ان تتكروني أنا فرع الحسن سبط النبي المصطفى والمؤمن»^{۵۰}

۴۹. الکافی: ج ۸ ص ۱۵۰ ح ۱۳۲ عن مسعدة بن صدقة، غرر الحکم: ح ۵۰۳۶.

۵۰. العلامة المجلسی، بحار الأنوار - ط مؤسسة الوفاء، ج ۴۵، ص ۳۴.

اینها نتیجه تربیت امام مجتبی (علیه السلام) است که باقی ماندند.

به پیش این همه دشمن نمی لرزد اگر پایش

یقین کن ارث برده او شجاعت را زباپیش

هر چند که مراحل تربیت فرزند از پیش از ولادت آغاز شده و مرهون آگاهی و رفتار والدین است، اما در بحث تربیت فرزندان توجه به دو نکته مهم ضروریست. نخست آنکه بسیاری این سؤال را می پرسند که ادبیات و خلق و خوی فرزندان ما متفاوت است. چگونه می توانیم با فرزندانمان ارتباط برقرار کنیم؟

در پاسخ می گوئیم، زبان مشترکی که همه انسانها علیرغم تفاوت فرهنگها و گویشها متوجه آن می شوند، محبت است. امام صادق (علیه السلام) می فرماید: حضرت موسی (علیه السلام) به خداوند عرض کرد: پروردگارا! کدام عمل نزد تو برتر است؟ «بَا رَبِّ أَىُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ عِنْدَكَ» خداوند متعال پاسخ داد: «حُبُّ الْأَطْفَالِ، فَإِنِّی فَطَرْتُهُمْ عَلَى تَوْحِيدِی»^۵ دوست داشتن کودکان چرا که من آنها را بر فطرت توحید سرشته ام.

روش محبت کردن به فرزندان هم آسان است. خرید هدیه، تکریم آنها و احترام گذاشتن به نظراتشان از جمله روشهای محبت کردن و به دست آوردن دل

۵۱. البرقی، ابو جعفر، المحاسن، ج ۱، ص ۲۹۳.

فرزندان است. البته افراط در ابراز محبت نیز عواقب بدی همچون زودرنجی و نازپروردگی را در پی دارد. همانگونه که امام باقر (علیه السلام) فرمودند: بدترین پدر، کسی است که نیکی کردن، او را به زیاده روی وا دارد «شَرُّ الْآبَاءِ مَنْ دَعَاهُ الْبِرُّ إِلَى الْإِفْرَاطِ»^{۵۲}

حال که صاحب قلب فرزندان شدی، او را به توحید دعوت کن و نسبت به اعتقادات دینی او با زبان و عملت بی تفاوت نباش! در احادیث آمده است که حضرت زهرا (سلام الله علیها) با فرزندش امام حسن (علیه السلام) همبازی می‌شد و در بازی معارف توحیدی را به او می‌آموخت و این شعر را می‌خواند:

«أَشْبِهْ أَبَاكَ يَا حَسَنُ وَ اخْلَعْ عَنِ الْحَقِّ الرَّسْنَ

وَ اعْبُدْهَا ذَا مَنْنٍ وَ لَا تُوَالِ ذَا الْأَحْنِ»^{۵۳}

حسن جان! همچون پدرت باش و ریسمان (ظلم و ستم) را از (گردن) حق بر کن. خداوند منان را پرستش نما و کینه توز و حق ستیز را به دوستی مگیر. قرآن کریم نمونه‌هایی از مسئولیت‌پذیری حضرت لقمان نسبت به دین و اعتقادات فرزندش و دعوت او به یکتاپرستی در سوره لقمان نقل می‌کند.

۵۲. تاریخ البعقوبی، ج ۲، ص ۳۲۰.

۵۳. ابن شهر آشوب، المناقب - ط المکتبۃ الحیدریه، ج ۳، ص ۱۵۹.

«وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ»^{۵۴}

و [یاد کن] هنگامی که لقمان به پسرش در حالی که او را موعظه می کرد، گفت:

پسرکم! به خدا شرک نوز، بی تردید شرک ستمی بزرگ است.

آخرین نکته اینکه تربیت فرزندان فرآیندی کوتاه مدت و زودبازده نیست و

برنامه‌ای بلندمدت و مداوم می‌طلبد. لذا باید در تربیت از تحمیل اعتقاد پرهیز

نموده و صبور و شکیبا بود. «وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا»^{۵۵} و خانواده‌ات

را به نماز فرمان بده و خود نیز بر آن شکیبایی ورز.

همانظوری که فراگیری دین اسلام مرهون بردباری مربی عظیم الشان آن یعنی

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) می‌باشد که اگر صبوری و بردباری ایشان نبود

همگان از نزد ایشان پراکنده می‌شدند. «فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا

غَلِيظَ الْقَلْبِ لَأَنَّفُضُوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ»^{۵۶}

۵۴. سوره لقمان، آیه ۱۳.

۵۵. سوره طه، آیه ۱۳۲.

۵۶. سوره آل عمران، آیه ۱۵۹.

۶- مسئولیت گره گشایی

بسم الله الرحمن الرحيم

«الحمد لله و السلام على عباده الذين اصطفى محمد و آله خير الورى و اللعن

على اعدائهم شر الورى»

«و صلى الله عليك يا ابا عبدالله»

الف - سخاوت در مكتب حسینی

یکی از وظایف متقابل جامعه ایمانی، مسئولیت همیاری و گره گشایی از یکدیگر است که در قرآن کریم فرمود: «وَأَخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ»^{۵۷} و پر و بال [لطف و مهربانی] خود را برای مؤمنان فرو گیر. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) شخصیت امام حسین (علیه السلام) را اینگونه معرفی می کنند: «وَأَمَّا الْحُسَيْنُ فَأَنحَلُهُ الْجُودَ وَالرَّحْمَةَ»^{۵۸} و به حسین (علیه السلام) سخاوت و رحمت را می بخشم. و یا ابن عباس از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نقل می کند که اگر

۵۷. سوره حجر، آیه ۸۸.

۵۸. شیخ صدوق، الخصال، ص ۷۸، ح ۱۲۴.

سقاوت بسان انسانی بود، آن انسان فرزندم حسین (علیه السلام) بود. «وَلَوْ كَانَ

السَّخَاءُ رَجُلًا لَكَانَ حُسَيْنًا»^{۵۹}

زمانی هم که حضرت به شهادت رسیدند، اثر یک زخم کهنه‌ای بر پشت مبارک حضرت نمایان شد. وقتی علت آنرا از امام سجاد(علیه السلام) پرسیدند، حضرت فرمود: «هَذَا مِمَّا كَانَ يَنْقُلُ الْجِرَابَ عَلَى ظَهْرِهِ إِلَى مَنَازِلِ الْأَرَامِلِ وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ»^{۶۰} این، اثر کیسه‌ای است که بر دوش خویش می کشید و برای بیوه زنان، یتیمان و بینوایان، [آذوقه] می بُرد.

دستگیری از محرومان مسأله‌ی مهم و اساسی در مکتب امام حسین(علیه السلام) است که امام زمان(علیه السلام) در زیارت ناحیه مقدسه فرمودند که حضرت پناه مردم بودند: «كُنْتَ رَيْبَ الْأَيْتَامِ، وَعِصْمَةَ الْأَنَامِ»^{۶۱}

صدها فرشته بوسه بر آن دست می زنند

کز کار خلق یک گره بسته واکنند^{۶۲}

۵۹. خوارزمی، مقتل الحسين عليه السلام، ج ۱، ص ۶۰.

۶۰. المناقب لابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۶۶.

۶۱. محمدی ری شهری، محمد، دانشنامه امام حسین (علیه السلام) بر پایه قرآن، حدیث و تاریخ، ج ۱۲، ص ۲۷۶.

۶۲. حافظ شیرازی.

مرا عهدیست با جانان

ب - تداوم گره‌گشایی در حیات مؤمنانه

همیاری و گره‌گشایی سیره مستمره مسلمانان است. یعنی همانطوری که به محافظت دائمی از اقامه نماز اهتمام می‌ورزند، در اموالشان سهم مشخصی برای گره‌گشایی و دستگیری از محرومان و نیازمندان قرار خواهند داد. «الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ* وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ* لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ»^{۶۳} آنان که همواره بر نمازشان مداوم و پایدارند، و آنان که در اموالشان حقی مشخص است، برای انسان سائل و محروم.

ج - گره‌گشایی؛ مسئولیت مشترک فقیر و غنی

اما مخاطب این حرفها چه کسانی هستند؟! آیا تنها اغنیاء و ثروتمندان باید دائما انفاق کنند؟! خیر، مخاطب این آیات فقط ثروتمندان نیستند بلکه هر انسانی با هر بهره‌ای از اموال و دارایی، موظف به دستگیری و گره‌گشایی است. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: سه چیز را نشانه حقیقت ایمان در انسان دانستند که یکی از آنها انفاق به هنگام تنگدستی است. «الانفاق من الاقتار»^{۶۴}.

۶۳. سوره معارج، آیات ۲۳-۲۵.

۶۴. متقی هندی، کنز العمال، ج ۱، ص ۴۰.

مرا عهدیست با جانان

د - گره‌گشاییِ متناسب با شأن

مواسات با هر انسانی به حسب مشکل و نیازی که دارد، متفاوت است. اینگونه نیست که اگر انسان متمکنی که زندگی‌اش دچار آسیب و چالشی شده با پرداخت اندک مبلغی مشکلش برطرف گردد، بلکه باید به میزان شأن و متناسب با آسیبی که دیده از او دستگیری نمود. شهریور سال ۱۳۵۷ وقتی زلزله شهرستان طبس رخ داد، مقام معظم رهبری (حفظه الله) به نمایندگی از امام خمینی (رحمة الله علیه) به آنجا عزیمت نموده و پس از شناسایی ۱۰۰۰ خانواده نیازمندی که بر اثر زلزله شغل خود را از دست داده بودند، ۱۰۰۰ دستگاه ماشین جوراب بافی هدیه نمودند و پس از هماهنگی‌های صورت گرفته، خرید محصولات و منسوجات آنها را نیز تضمین نمودند.^{۶۵} بدین وسیله هم کرامت آنها را حفظ نمود و هم مشکل آنها را رفع نمود.

ه - نهضت تعاون منحصر در اقتصاد نیست.

نهضت تعاون هم فقط منحصر در کمک مالی و اقتصادی نیست. وساطت ازدواج، ضمانت، پیگیری برای اشتغال، کمک به سالمندان و پرستاری و عیادت بیماران و بسیاری از نمونه‌های دیگر نیز از مصادیق تعاون و کمک مؤمنانه است. خیلی از

۶۵. به نقل از حجت الاسلام علیرضا ایمانی مقدم.

جاها باید از آبرو هزینه نمود. یکی از عالمان وارسته زمان ابن فهد حلی (۸۴۱ق) درباره وی چنین رؤیایی دید که مجلس با شکوهی برپا شده و همه عالمان شیعه در آن جمع بودند اما ابن فهد حضور نداشت. در عالم خواب پرسیدم: پس ابن فهد کجاست؟ گفتند: او در مجلس انبیا مقام گزیده است. آن عالم بزرگ مدتی بعد، پس از دیدار با ابن فهد خوابش را برای وی تعریف می کند و آنگاه می پرسد شما چه کرده اید که خلوت نشین محفل انس گشته اید؟ ابن فهد می گوید: آنچه من را بدان مقام رهنمون شد این بود که فقیر بودم و پولی نداشتم تا به آن صدقه داده و نیازمندان را دستگیری کنم. از این رو آبرویم را صدقه دادم و از موقعیت خویش به نیازمندان کمک کردم.^{۶۶}

و - موانع گره گشایی

عاملی که مانع کمک کردن انسان به هم نوعان خود می شود، دنیاطلبی و دنیا دوستی است. «وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا» در آنچه خدا به تو عطا کرده است سرای آخرت را بجوی، و سهم خود را از دنیا فراموش مکن!

۶۶ . مقدمه ترجمه عدّه الداعی، حسین فشاھی؛ تفسیر محمد حسین اصفهانی، چاپ سنگی،

مرا عهدیست با جانان

مگر سهم هر انسان از دنیا چقدر است؟! به قول باباطاهر که گفت:

به قبرستان گذر کردم کم و بیش بدیدم قبر دولتمند و درویش

نه درویش بی کفن در خاک رفته نه دولتمند برده یک کفن بیش^{۶۷}

«وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ»^{۶۸} و نیکی کن همان گونه که خدا به تو نیکی کرده

است. شایسته است که در این ماه با حضرت عهد بسته و راه ایشان را در یاری

نیازمندان در طول زندگی ادامه دهیم. اگر کسی از ما پرسید در این محرم و صفر

چه تغییری در زندگیت رخ داد؟ به او بگوییم:

مرا عهدیست با جانان که تا جان در بدن دارم

هواداران کویش را چو جان خویشتم دارم^{۶۹}

۶۷. باباطاهر، دوبیتی شماره ۷۴.

۶۸. سوره قصص، آیه ۷۷.

۶۹. دیوان حافظ.

بسم الله الرحمن الرحيم

«الحمد لله و السلام على عباده الذين اصطفى محمد و آله خير الورى و اللعن

على اعدائهم شر الورى»

«و صلى الله عليك يا ابا عبدالله»

الف - علم آموزی؛ خدمت با قلم و سخن

تا توانی به جهان خدمت محتاجان کن به دمی یا درمی یا قدمی یا قلمی

امام علی(علیه السلام) بزرگترین مصیبتی را که ممکن است بر جامعه ای

عارض گردد، جهالت و نادانی آنان عنوان نمودند. «أعظم المصائب الجهل»^{۷۰}

برخی اوقات با پول و درهم نمی توان به محتاجان خدمت نمود، بلکه باید با دم

یا قلم روشننگری نمود، به شبهات پاسخ داد و در برابر جهالت فراگیر جامعه

ایستاد.

۷۰. التیمی الآمدی، عبد الواحد بن محمد، غرر الحکم و درر الکلم، ج ۱، ص ۱۸۵.

مرا عهدیست با جانان

امام حسین(علیه السلام) خطاب به عالمان دینی، آنان را به عبرت آموزی از عالمان امت‌های گذشته و تأمل در مؤاخذهی خداوند از آنان در آیات قرآن کریم دعوت نمودند.^{۷۱} قرآن کریم می‌فرماید:

«لَوْ لَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَ الْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ»^{۷۲}.

چرا دانشمندان الهی مسلک و عالمان یهود، آنان را از گفتار گناه آلود و حرام خواری باز نمی‌دارند؟ بسیار زشت است سکوتی که همواره پیش می‌گرفتند.

ب - عالم کیست؟

وقتی سخن از مسئولیت عالمان می‌شود، منظورمان فقط روحانی، مجتهد و مرجع نیست. بلکه معلم‌ها، تحصیل کرده‌ها و هر کسی که توان پاسخ‌گویی و روشننگری دارد، هر کسی که قدرت تأثیرگذاری در قشری را دارد و در زمره خواص به حساب می‌آید نیز مخاطب این آیه محسوب می‌شود. پیامبر اکرم(صلی الله علیه و آله) تمام کسانی که تا قیام قیامت قرآن را قرائت می‌کنند، مسئول در برابر معارف و حیانی می‌داند. «يَا مَعْشِرَ قُرَّاءِ الْقُرْآنِ! اتَّقُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِيمَا حَمَلْتُمْ مِنْ كِتَابِهِ»

۷۱. الحرائی، ابن شعبه، تحف العقول، ج ۱، ص ۲۳۸.

۷۲. سوره مائده، آیه ۶۳.

فَإِنِّي مَسْئُولٌ وَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ، إِنِّي مَسْئُولٌ عَنْ تَبْلِيغِ الرِّسَالَةِ، وَأَمَّا أَنْتُمْ فَتُسْأَلُونَ عَمَّا حُمَلْتُمْ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَسُنَّتِي^{۷۳}. ای گروه قاریان قرآن! از خداوند عز و جل در باره کتابش که آن را بر دوش شما نهاده است، بهراسید؛ زیرا هم من مسئول هستم و هم شما مسئولید. از من در باره رساندن پیام [خدا به مردم]، پرسش خواهد شد، و از شما درباره کتاب خدا و سنت من که بر شما بار شده [و در سینه‌های خود دارید]، پرسش می‌شود.

ج - عمل به آموخته‌ها

نخستین وظیفه عالمان آنست که پیش از آنکه دیگران را به عملی دعوت کنند، اولاً خودشان به آموخته‌هایشان عمل کنند. عالمان یهود اینگونه بودند. «حُمِلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا»^{۷۴}. عمل کردن به تورات به آنان تکلیف شده است، آن‌گاه به آن عمل نکردند.

چون عمل در تو نیست نادانی

علم چندان که بیشتر خوانی

چارپایی بر او کتابی چند^{۷۵}

نه محقق بود نه دانشمند

۷۳. الکافی، ج ۲، ص ۶۰۶، ح ۹ عن جابر عن الإمام الباقر (عليه السلام).

۷۴. سوره جمعه، آیه ۵.

۷۵. گلستان سعدی، حکمت ۳.

امام علی (علیه السلام) قوام دین و دنیا را مرهون چهار چیز می دانند که یکی از آنها عبارتست از: «عَالِمٌ مُسْتَعْمِلٌ عِلْمَهُ»^{۷۶} عالمی که علم خود را به کاربرد.

د - آموختن به دیگران

مسئولیت دوم عالمان آنست که آموخته‌های خود را به دیگران بیاموزند. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) خیانت عالمان را بخل ورزیدن در آموختن و مبارزه با جهل جامعه عنوان نمودند. حضرت این خیانت را بالاترین خیانت دانستند و فرمودند:

«فَإِنَّ خِيَانَةَ أَحَدِكُمْ فِي عِلْمِهِ أَشَدُّ مِنْ خِيَانَتِهِ فِي مَالِهِ ، وَإِنَّ اللَّهَ سَائِلُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»^{۷۷} خیانت هر یک از شما در علمش، بدتر از خیانت کردن در مال است و در روز قیامت خداوند از شما بازخواست می کند.

اگر در حادثه عاشورا خواص سکوت نمی‌کردند، و امثال عبدالله بن عمر در مکه و سلیمان بن صرد خزاعی در کوفه سکوت پیشه نمی‌کردند، آیا واقع عاشورا رخ

۷۶. نهج البلاغه، حکمت ۳۸۰؛ وَ قَالَ (علیه السلام): لَجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ: يَا جَابِرُ قِوَامُ الدِّينِ وَ الدُّنْيَا بِأَرْبَعَةِ عَالِمٍ مُسْتَعْمِلٍ عِلْمَهُ وَ جَاهِلٍ لَّا يَسْتَنْكِفُ أَنْ يَتَعَلَّمَ وَ جَوَادٍ لَّا يَبْخُلُ بِمَعْرُوفِهِ وَ فَقِيرٍ لَّا يَبِيعُ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ فَإِذَا ضَيَّعَ الْعَالِمُ عِلْمَهُ اسْتَنْكَفَ الْجَاهِلُ أَنْ يَتَعَلَّمَ وَ إِذَا بَخِلَ الْغَنِيُّ بِمَعْرُوفِهِ بَاعَ الْفَقِيرُ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ يَا جَابِرُ مِنْ كَثُرَتْ نَعْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ كَثُرَتْ حَوَائِجُ النَّاسِ إِلَيْهِ فَمَنْ قَامَ لِلَّهِ فِيهَا بِمَا يَجِبُ فِيهَا عَرَضَهَا لِلدَّوَامِ وَ الْبَقَاءِ وَ مَنْ لَمْ يَقُمْ فِيهَا بِمَا يَجِبُ عَرَضَهَا لِلزَّوَالِ وَ الْقَنَاءِ.

۷۷. الأمالی للطوسی: ۱۹۸/۱۲۶.

می‌داد؟ فلسفه بعثت انبیاء، اوصیا و عالمانی که آشنا به احکام الهی هستند، به عنوان ادامه دهندگان راه آنان آنست که با نفوذشان مانع نفوذ و نزدیکی دشمنان گردند. امام حسین (علیه السلام) فرمودند: چون عالمان آشنا به احکام الهی در جامعه هستند، باید مسئولیت اداره جامعه به آنان سپرده شود. «ذَلِكَ بِأَنَّ مَجَارِيَ الْأُمُورِ وَالْأَحْكَامِ عَلَى أَيْدِي الْعُلَمَاءِ بِاللَّهِ الْأَمْنَاءِ عَلَى حَلَالِهِ وَحَرَامِهِ»^۷ مجاری امور و احکام بدست دانشمندان و علماء بخدا است که امین بر حلال و حرام او هستند، و باید زمام امور بدست آنها باشد.

یکی از نمونه‌های مواجهه مسئولانه عالمان برای حفظ عزت مسلمین و جلوگیری از نفوذ دشمنان را در سیره امام خمینی در موارد متعدد شاهدیم. پس از تسخیر لانه جاسوسی امریکا توسط دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا «رمزی کلارک» و «ویلیام میلر» را برای ملاقات با امام خمینی به ایران اعزام داشت. نمایندگان اعزامی در حالیکه به ترکیه رسیده بودند و خود را برای سفر به ایران آماده می‌کردند، پیام حضرت امام صادر شد و آنان بدون اخذ نتیجه به امریکا بازگشتند. پیام کوتاه و مختصر حضرت امام بلافاصله در جهان و رسانه‌های گروهی بین المللی انعکاس گسترده و کم نظیری

۷۸. الحرانی، ابن شعبه، تحف العقول، ج ۱، ص ۲۳۸.

یافت. یادگار حضرت امام آقای سید احمد خمینی در این باره تصریح می کنند:

«حضرت امام به محض اطلاع اعلامیه ای صادر فرمودند و در آن اطلاعیه هیأت امریکایی را نپذیرفتند و به همه اعضای شورای انقلاب، هیأت دولت موقت و سایر مسئولین تذکر دادند که هیچ کس حق ملاقات با این هیأت امریکایی را ندارد. نکته قابل توجه در این اعلامیه آن است که این تنها اعلامیه حضرت امام است که بدون «بسم الله الرحمن الرحیم» است همانند سوره توبه در قرآن کریم»^{۷۹}.

هـ - پذیرش متعلمان

این وظیفه عالم دینی است که به جامعه در برابر خطرات دشمن هشدار دهد. مشابه این رفتار را در قضیه برجام، مقام معظم رهبری هم هشدار دادند که برجام خسارت محض است^{۸۰} و اگر یک قلم از خسارت‌های برجام ۱۸ میلیارد دلار ناشی از نابودکردن ۱۰ هزار کیلو اورانیوم غنی شده بود که طی ۱۰ سال تولید کردیم،^{۸۱} دلیل آن عدم توجه به دستورات و هشدارهای عالم دین است. اگر عالم دینی تکلیف خود را انجام داد، بر جامعه واجب است که آنرا بپذیرند. لذا

۷۹. مجموعه آثار یادگار امام، ج ۲، ص ۴۱.

۸۰. بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۵/۰۱/۰۱.

۸۱. <https://www.nasrehnews.ir/news/1072983/>

امیرالمؤمنین (علیه السلام) دومین عامل قوام دین و دنیا را، پذیرش و عدم استنکاف جاهلان از علم آموزی دانستند. «و جاهلٍ لا یستَنکفُ اَنْ یَتَعَلَّمَ»^{۸۲} و جاهلی که از آموختن سرباز نزند.

و - جنگ تحریف

شیاطین و دشمنان با رسانه‌هایشان همواره سعی در تحریف حقایق و اصلی نشان دادن مسائل فرعی و غیر مهم داشتند. «مَنْ اَلَّذِینَ هَادُوا یُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ»^{۸۳} برخی از کسانی که یهودی‌اند، حقایق را [با تفسیرهای نابجا و تحلیل‌های غلط و ناصواب] از جایگاه‌های اصلی و معانی حقیقی اش تغییر می دهند. مقام معظم رهبری در روز عید سعید قربان فرمودند: «به موازات تحریف دشمن، یک جریان تحریف هم وجود دارد: تحریف حقایق، واژگونه نشان دادن واقعیات؛ چه واقعیات کشور ما، چه واقعیات مرتبط با کشور ما... اگر جریان تحریف شکست بخورد، جریان تحریف قطعاً شکست خواهد خورد، زیرا که عرصه، عرصه‌ی جنگ اراده‌ها است»^{۸۴} لذا مسئولیت خواص و عالمان است که به عنوان سرداران جنگ تحریف با روشنگری به مقابله با جنگ تحریف بپردازند.

۸۲. نهج البلاغه، حکمت ۳۸۰.

۸۳. سوره نساء، آیه ۴۶.

۸۴. ۱۰۵۱۳۹۹.۸

۸- مسئولیت حاکمان

بسم الله الرحمن الرحيم

«الحمد لله و السلام على عباده الذين اصطفى محمد و آله خير الورى و اللعن

على اعدائهم شر الورى»

«و صلى الله عليك يا ابا عبدالله»

الف - جایگاه مهم حاکمان

امام علی (علیه السلام) در خطبه ۲۱۶ نهج البلاغه بزرگترین عرصه‌ی مسئولیت و پاسخگویی انسان را، مسئولیت متقابل حاکمان و مردم دانستند و فرمودند: «و أعظم ما افترض سبحانه من تلك الحقوق حق الوالی علی الرعیة، و حق الرعیة علی الوالی». بزرگترین این حقوق که خداوند واجب فرموده حق زمام داران بر مردم و حق مردم بر زمام داران است. به تعبیر امام رضا (علیه السلام) جایگاه حاکمان در جامعه اسلامی مثل جایگاه عمود در وسط خیمه هستند. «أَنَّ وَالِيَّ

الْمُسْلِمِينَ مِثْلُ الْعُمُودِ فِي وَسْطِ الْفُسْطَاطِ^{۸۵} زمامدار مسلمانان همچون ستون میان خیمه است.

ب - اگر نمی‌تواند، نپذیرد

اولین مسئولیت حاکمان، فهم این جایگاه مهم و سرنوشت ساز است. رئیس جمهور انقلابی ما یعنی شهید محمدعلی رجائی می‌فرمود: «خدا در جنهم جایی دارد که فشار عذاب آن مساوی گناه ۳۶ میلیون انسان است و آن جای من است! که حرکت، سخن و برخورد روی زندگی ۳۶ میلیون انسان اثر می‌گذارد. یک بله یا یک نه سرنوشت ۳۶ میلیون انسان را تحت الشعاع قرار می‌دهد».

اگر حاکم جامعه اسلامی اهمیت این جایگاه را فهمید و خود را در معرض این مسئولیت قرار داد درحالی‌که می‌داند که از عهده این مسئولیت بر نمی‌آید، به فرموده پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) مرتکب خیانت بزرگی به خداوند، پیامبرش و تمام مسلمانان شده است. «مَنْ تَقَدَّمَ عَلَى قَوْمٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَ هُوَ يَرَى أَنْ فِيهِمْ مَنْ هُوَ أَفْضَلُ مِنْهُ فَقَدْ خَانَ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ وَ الْمُسْلِمِينَ^{۸۶}» هر کس جلودار عده‌ای

۸۵. الشیخ الصدوق، عبون أخبار الرضا(ع)، ج ۲، ص ۱۶۰.

۸۶. امینی، عبدالحسین، الغدیر، ج ۸، ص ۲۹۱، نقل از: التمهید للباقلانی، ص ۱۹۰.

از مسلمانان گردد در حالی که می داند در بین مسلمین فردی بهتر از او وجود دارد پس خائن به خدا، رسولش و مسلمانان خواهد بود.

ج - وفای به عهد

مسئولیت دیگر حاکمان آنست که به وعده‌هایی که داده‌اند، وفا کنند. « وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا^{۸۷}! » و به عهد و پیمان وفا کنید، زیرا [روز قیامت] درباره پیمان بازخواست خواهد شد. امام علی(علیه السلام) در عهدنامه معروف خود به مالک اشتر که او را به حکومت مصر گماشت، نوشتند: اگر بین تو و دشمنت وعده‌ای رد و بدل شد به آن پایبند باش! «و ان عقدت بینک و بین عدوک عقدة اوالبسته منک ذمة فحط عهدک بالوفاء و اراع ذمتک بالامانة^{۸۸}! اگر بادشمنت پیمان بستنی یا آن را در پوشش امان خود قرار دادی، آن را نیک رعایت نما. خود را سپر تعهدات خویش قرار ده!

د - تلاش و طهارت اقتصادی

مسئولیت دیگر حاکمان تلاش شبانه روزی، عدم کیسه دوزی و طهارت اقتصادی است. یکی از یاران امام صادق (علیه السلام) به نام مَعْلَى بن خُنَیس می گوید: به

۸۷. سوره اسراء، آیه ۳۴.

۸۸. نهج البلاغه، نامه ۵۳.

ایشان عرض کردم: حکومت [بنی عباس و نعمت‌های] آنان را به یاد آوردم و با خود گفتم: «لو کان هذا إلیکم لعشنا معکم». اگر حکومت در دست شما بود، ما هم در کنار شما زندگی خوشی داشتیم! امام (علیه السلام) در پاسخ فرمود:

«هیهاتَ یا مُعَلِّی ! أما وَاللَّهِ إِنْ لَوْ كَانَ ذَاکَ ، ما كَانَ إِلَّا سِیَاسَةَ اللَّیْلِ وَ سِیَاحَةَ النَّهَارِ ، وَ لُبْسَ الْخَشَنِ وَ أَكْلَ الْجَشِبِ!»؛ ای معلی ، هرگز چنین نیست! به خدا سوگند ، اگر چنان [که گفتمی ، حکومت در دست ما] بود، چیزی جز سیاست شب و تکاپو و تلاش در روز و پوشیدن لباس زبر و خوردن غذای ناگوار [نصیب ما] نمی شد.

این افتخار انقلاب اسلامی است که دشمن رهبر ما، در رسانه معاند انقلاب اعلام می‌کند که در زندگی شخصی آیت الله خامنه‌ای و فرزندان او حتی یک نقطه خاکستری هم وجود ندارد و ایشان زندگی زاهدانه‌ای دارند. «الْفَضْلُ ما شَهِدْتَ به الأعداء».

خوشر آن باشد که سر دلبران گفته آید در حدیث دیگران

لذا در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی این حکم حکومتی را بیان فرمودند: «همه باید بدانند که طهارت اقتصادی شرط مشروعیت همه‌ی مقامات حکومت

۸۹. العطاردی، الشیخ عزیز الله، مسند الإمام الصادق أبی عبد الله جعفر بن محمد (ع)، ج ۳، ص ۳۳۶.

جمهوری اسلامی است. همه باید از شیطانِ حرص بر حذر باشند و از لقمه‌ی حرام بگریزند».

و مسئولیت دیگر اینکه بر اساس عدالت رفتار کنند. حضرت امیر(علیه السلام) مرکب انسان را به سوی مقصد، عدالت و میانه روی می داند: «لیکن مرکبک العدل فمن راکبها ملک»؛ عدل مرکب تو باشد، هر که عادلانه زندگی کند مالک هوا و هوس خود خواهد شد و سلطان سلطنت خویش.

گستره‌ی مسئولیت حاکمان بسیار فراگیر است اما به فرموده امام سجاد(علیه السلام) اگر به همین سه عمل کند، گویی به تمام قوانین و مقررات اسلامی عمل کرده است. «عن ابی مالک قال: قلت لعلی بن الحسین(علیه السلام): اخبرنی بجمیع شرایع الدین، قال: قول الحق والحکم بالعدل والوفاء بالعهد، هذه جمیع شرایع الدین»؛

۹۰. غرالحکم، شماره ۷۷۶۷.

۹۱. العروسی، الشیخ عبد علی، تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۷۹.

بسم الله الرحمن الرحيم

«الحمد لله و السلام على عباده الذين اصطفى محمد و آله خير الورى و اللعن

على اعدائهم شر الورى»

«و صلى الله عليك يا ابا عبدالله»

الف - اقتداء به امام در عاشورا

امام حسين (عليه السلام) اصحاب خود را با وفاترين اصحاب در ميان تمام اعصار دانستند. «فَانِي لَا اَعْلَمُ اَصْحَابًا اَوْفَى وَا لَا خَيْرًا مِنْ اَصْحَابِي!». من يارانی بهتر و باوفاتر از اصحاب خودم سراغ ندارم. حضرت در شب عاشورا به اصحابشان فرمودند: من بيعتم را از شما برداشتم. «لِيَاخُذَ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ بِيَدِ رَجُلٍ مِنْ اَهْلِ بَيْتِي؛ تَفَرَّقُوا فِي سَوَادِكُمْ وَا مَدَائِنِكُمْ حَتَّى يُفْرَجَ اللهُ؛ فَاِنَّ الْقَوْمَ اِنَّمَا يَطْلُبُونِي». اين شب است که بر شما پرده انداخته است. پس آن را مرکب خود سازيد و سپس هر يك از شما، دست يکی از خاندان مرا بگيرد و در اجتماعات و شهرهايتان پراکنده شويد تا خدا گشایشی دهد. اين جماعت، تنها به دنبال من هستند.

مرا عهدیست با جانان

نخستین کسی که پاسخ داد، حضرت قمرینی هاشم ابوالفضل العباس (علیه السلام) بود که فرمودند: «لِمَ نَفْعَلُ؟! لِنَبْقَى بَعْدَكَ؟! لَا أَرَانَا اللَّهُ ذَلِكَ أَبَدًا!». چرا این کار را بکنیم؟ برای این که پس از تو باقی بمانیم! خدا نکند که چنین روزی را ببینیم!

ب - مسئولیت در برابر امام

در گزاره‌های دینی یکی از مسئولیت‌های مسلمانان را شناخت امام و پیروی از او معرفی نمودند. حاکم حسکانی حنفی در کتاب «شواهد التنزیل» خود می‌نویسد: «ومن سورة التكاثر أيضا نزل فيها قوله جل ذكره: ثم لتسألن يومئذ عن النعيم». و از سوره تکاثر آیه «ثم لتسألن يومئذ عن النعيم»^{۹۳} در مورد ولایت حضرت علی (علیه السلام) نازل شده است. آنگاه سه روایت را نقل کرده است که ائمه طاهرین (علیهم السلام) فرموده‌اند، مراد از «نعیم» که در قیامت بندگان از آن مورد سؤال واقع می‌شوند، ما هستیم.^{۹۴}

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: ما اهل بیت گروهی هستیم که خداوند پیروی از ما را واجب نمود و در این زمینه عذر احدی پذیرفته نیست. «وإنا قوم فرض

۹۳. سوره تکاثر، آیه ۸.

۹۴. شواهد التنزیل، ج ۲، ص ۴۷۶.

الله - عزوجل - طاعتنا، و إنکم تأتمون بمن لایعذر الناس بجهالته!؟ شما از کسی پیروی می کنید که مردم در نشناختن او، معذور نیستند.

ج - نصرت علمی امام

اگر امامان خود را شناختیم، اولاً باید بنیان‌های اعتقادیمان را تقویت کنیم. اگر کسی پایه اعتقاداتش سست باشد، نمی‌تواند یاریگر امامش باشد. نمونه‌های تاریخی این مسأله بسیار است.

مکر بر نیزه کردن قرآن	جنگ صفین یک مثال عیان
یک قدم مانده بود تا پایان	که به مالک رسید این پیغام:
برسان خویش را علی تنهاست	دست فتنه به کار افتاده
باز لشکر سوار جهل شده	شورش افتاده در پیاده‌نظام

وقتی در جنگ صفین سپاهیان امیرالمؤمنین (علیه السلام) پیروزی نسبی در خطوط مختلف کسب کردند، معاویه حربه دیگری برگزید و مسأله حکمیت را مطرح نمود. این مسأله باعث ایجاد تزلزل در سپاه حضرت شد و جمع کثیری را به شک و تردید انداخت. در این میان، پیروان راستین حضرت که بنیان‌های اعتقادی آنها مستحکم بود - همچون عمار و مالک اشتر - به روشنگری پرداختند و امام را با

۹۵. الشیخ الکلبینی، الکافی - ط دار الحدیث، ج ۱۵، ص ۳۵۳.

علمشان یاری نمودند. خطر مغلوب شدن در برابر شبهات در میان جوانان جدی ترست و جوانی که محب اهل بیت است باید اعتقادات خود را تقویت کند. امام باقر(علیه السلام) فرمودند: «لَوْ أُتِيتُ بِشَابٍّ مِنْ شَبَابِ الشَّيْعَةِ لَا يَتَفَقَّهُ فِي الدِّينِ [لَأَدَّبْتُهُ]! اگر جوان شیعه ای را نزد من بیاورند که علم[دین] نمی آموزد، او را تأدیب می‌کنم.

د - نصرت عملی امام

مسئولیت دیگر ما در برابر امامان تطابق عملکرد ما با اهل بیت(علیهم السلام) است. شخصی خدمت امام صادق(علیه السلام) آمد و بسیار مدح و ثنای مردم شهرش را گفت و اظهار محبت آنان را به حضرت ابلاغ نمود. حضرت از آنان پرسید: «كَيْفَ عِبَادَةُ أَغْنِيَانِهِمْ عَلَى فُقَرَائِهِمْ فَقَالَ قَلِيلَةٌ قَالَ وَكَيْفَ مُشَاهَدَةُ أَغْنِيَانِهِمْ لِفُقَرَائِهِمْ قَالَ قَلِيلَةٌ قَالَ فَكَيْفَ صَلَّةُ أَغْنِيَانِهِمْ لِفُقَرَائِهِمْ فِي ذَاتِ أَيْدِيهِمْ فَقَالَ إِنَّكَ لَتَذَكُرُ أَخْلَاقًا قَلَّ مَا هِيَ فِيمَنْ عِنْدَنَا قَالَ فَقَالَ فَكَيْفَ تَزْعُمُ هَوْلَاءِ إِنَّهُمْ شَيْعَةٌ!»

چگونه ثروتمندان از بینوایان عبادت می‌کنند؟ در پاسخ گفت: اندکی، امام فرمود: چقدر توانگران از بینوایان سرکشی و ملاقات می‌کنند؟ در پاسخ گفت:

۹۶. برقی، احمد بن محمد، المحاسن، ج ۱، ص ۳۵۷.

۹۷. الشیخ الكلینی، الكافی، ج ۲، ص ۱۷۳.

مرا عهدیست با جانان

اندکی، امام(علیه السلام) فرمود: چگونه توانگران از مستمندان دستگیری می کنند و از مال خود به آنها می دهند؟ در پاسخ گفت: شما اخلاق و صفاتی را یادآوری می کنید که در مردم ما بسیار کم است، امام(علیه السلام) فرمود: پس تو چگونه معتقدی که اینها شیعه اند؟!

۱۰- مسئولیت انتظار فرج!

بسم الله الرحمن الرحيم

«الحمد لله و السلام على عباده الذين اصطفى محمد و آله خير الورى و اللعن

على اعدائهم شر الورى»

«و صلى الله عليك يا ابا عبدالله»

الف - دعا برای فرج

علقمة بن محمد و مالک جُهَنی از امام باقر(علیه السلام) پرسیدند که شیعیان در روز عاشورا چگونه به یکدیگر تسلیت بگویند؟ «فكيف يعزى بعضهم بعضاً؟». حضرت فرمود به یکدیگر بگویند: «عَظَّمَ اللهُ أُجُورَنَا بِمُصَابِنَا بِالْحُسَيْنِ (علیه السلام) ، وَجَعَلَنَا وَإِيَّاكُمْ مِنَ الطَّالِبِينَ بِتَأْرِهِ مَعَ وَلِيِّهِ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ». خداوند متعال اجرها و ثوابهای عزادار بودن ما را برای امام حسین (علیه السلام) زیاد گرداند و ما و شما را در رکاب ظفر قرین ولی آن حضرت، حضرت امام مهدی آل محمد(علیهم السلام) از طلب کنندگان خون آن جناب قرار دهد.

به ما دستور دادند که به خصوص در روز عاشورا برای فرج حضرت امام زمان(علیه السلام) و خونخواهی امام حسین(علیه السلام) دعا کنیم. عبد الله بن جعفر الحمیری از محمد بن عثمان وکیل و نائب امام زمان(علیه السلام) پرسید:

مرا عهدیست با جانان

آخرین باری که حضرت را دیدی چه زمانی بود؟ محمد بن عثمان گفت: «و رأیتہ صلوات الله علیه متعلقا بأستار الکعبه فی المستجار وهو یقول: اللهم انتقم لی من أعدائک»^{۹۸} او را - دروذهای خدا بر او باد - دیدم که در مستجار به پرده‌های کعبه درآویخته و می‌فرماید: «خدایا! به دست من از دشمنانت انتقام بگیر».

خود آن حضرت هم برای ظهور خود دعا می‌کنند و در تشرفات متعدد فرمودند: به شعیبانم بگویند که برای فرج من دعا کنند. یکی از وظایف ما در زمان غیبت اولاً دعا برای ظهور آنحضرت است. «وَأَكثِرُوا الدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ، فَإِنَّ ذَلِكَ فَرَجُكُمْ»^{۹۹}.

ب - اراده جمعی و بیعت نکردن با حکومت‌های طاغوت
مسئولیت ما غیر از دعاکردن برای ظهور حضرت، برطرف نمودن موانعی است که در روایات متعدد به عنوان "عوامل طولانی شدن غیبت" معرفی شده‌اند. برای رفع عوامل غیبت امام عصر(علیه السلام) و تحقق ظهور باید اراده جمعی مؤمنان محقق گردد و خود را در معرض مسئولیت‌های انقلاب جهانی امام عصر(علیه السلام) قرار دهند.

۹۸. شیخ طوسی، الغیبة، ص ۲۵۱، ح ۲۲۲.

۹۹. همان، ص ۲۹۰، ح ۲۴۷.

یکی از دلایل غیبت امام دوازدهم، اراده خداوند بر آزادی ذمه حضرت از بیعت با طاغوت‌های زمان است و حضرت تعهد بیعت با هیچ حاکمی را بر عهده ندارد. حضرت در برابر حکومت‌های طاغوت مأمور به تقیه نیست و با ظالمان در ستیز است. امام حسن مجتبی (علیه السلام) پس از صلح با معاویه فرمود: نه‌مین فرزند برادرم امام حسین (علیه السلام) غیبتی طولانی دارد. چرا؟ «لئلا یكون لاحد فی عنقه بیعة».^۱ برای اینکه بیعت هیچ حاکمی بر گردنش نباشد. مثل این روایت، حسن بن فضال از امام رضا (علیه السلام) علت غیبت حجت دوازدهم را پرسید و حضرت همین پاسخ را فرمود: «لئلا یكون فی عنقه لاحد بیعة إذا قام بالسیف».^۲ برای این که وقتی با شمشیر قیام می کند، بیعت کسی بر گردن وی نباشد. مسئولیت ما در زمان غیبت اقتداء به آن حضرت و مقاومت و ایستادگی در برابر طواغیت زمان است. هر زمانی که در برابر آنها ایستادیم، امدادهای غیبی حضرت هم شامل حال ما شد. در مقابل، آن زمانی به حکومت‌های طاغوت تمایل و به

۱۰۰. العلامة المجلسی، بحار الأنوار - ط مؤسسة الوفاء، ج ۵۱، ص ۱۳۲.

۱۰۱. همان، ص ۱۵۲.

آنان اعتماد کردیم، عواقب شوم اعتماد به دشمنان دامنگیرمان شد. «وَلَا تَرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصِرُونَ»: و به کسانی که [به آیات خدا، پیامبر و مردم مؤمن] ستم کرده‌اند، تمایل و اطمینان نداشته باشید و تکیه مکنید که آتش [دوزخ] به شما خواهد رسید و در آن حال شما را جز خدا هیچ سرپرستی نیست، سپس یاری نمی شوید.

نمونه عنایت امام عصر (علیه السلام) به کسی که در دوران خفقان مقابل طاغوت ایستاد، آنست که در زمان حکومت پهلوی اول وقتی زنانی از دربار، بی حجاب وارد حرم حضرت فاطمه معصومه (علیها السلام) شدند و هتک حرمت نمود، مرحوم آیت الله شیخ محمدتقی بافقی به آنان فرمود: «شما چه کسانی هستید؟ آیا مسلمان نیستید؟ پس در این مکان شریف چه می کنید و اگر مسلمان هستید پس چگونه در حضور چند هزار نفری مردم با سر و روی برهنه نشسته اید؟»

خانواده سلطنتی سریعاً شاه ملعون را با تلگراف مطلع کردند و او نیز بلافاصله مجهز به قم آمد و شیخ بزرگوار را احضار و با سلاحی که در دست داشت به سر و صورت شریفش زد و او را به شدت مجروح کرد، در حالی که تنها ذکری که

مرا عهدیست با جانان

جناب شیخ بر لب داشت " یا صاحب الزمان " بود و سپس آن بزرگوار را به زندان تهران فرستاد.

یک نفر از دوستان ایشان به نام سید مرتضی جاووش می گفت:

وقتی زندانی آیت الله با فقی طولانی شد و ما هم از ایشان خبری نداشتیم، من بی اندازه مضطرب بودم که مبادا ایشان کشته شود؛ تا این که شبی در عالم رؤیا دیدم که حضرت بقیه الله الاعظم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) از سمت قبله می آیند؛ در حالی که سوار بر اسبی عربی و نجیب هستند و نیزه ای هم در دست دارند و آن را حرکت می دهند. آن چنان اسب ایشان سرعت داشت که گویا در فضا حرکت می کرد. حضرت با صدای بلندی ابیاتی را می خواندند که یکی از آنها این بود:

باز آمدم موسی صفت از خود ید بیضا کنم

فرعون و قومش سر به سر مستغرق دریا کنم

تا این که به روی پل آهنچی یا موازی آن رسیدند و روی به سوی حرم کرده و با حال گرفته فرمودند: «السلام علیک یا عمتی المظلومه، لعن الله قوماً هتكوا حرمتک و کسروا حصنک». سلام بر تو ای عمه مظلومه ام، خدا لعنت کند جمعیتی را که حرمت تو را شکست و به پایگاه محکم تو ضربه و شکست وارد کردند.

من این قضیه را برای خانواده تعریف کردم و گفتم: شیخ از زندان آزاد شد. فردا خبر رسید که شیخ محمدتقی آزاد شد و عنایت حضرت شامل حال کسی شد که در مقابل طاغوت ایستاد و با ظالم بیعت نکرد. جامعه اسلامی زمانی منتظر واقعی فرج حجت الهی خواهند شد که دل به حکومت‌های طاغوت نبندند و با آنان سازش نکنند. «قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ»^۱.

بگو: آیا شما را از کسانی که کیفرشان [از مؤمنانی که به خیال خود از آنان عیب می‌گیرید و آنان را سزاوار عذاب می‌دانید] نزد خدا بدتر است، خیر دهم؟ [آنان] کسانی [از گذشتگان خود شما] هستند که خدا لعنتشان کرده، و بر آنان خشم گرفته، و برخی از آنان را به صورت بوزینه و خوک درآورده، و [نیز آنان که] طاغوت را پرستیدند؛ اینانند که جایگاه و منزلتشان بدتر و از راه راست گمراه‌ترند.

۱۰۳. سوره مائده، آیه ۶۰.

روضه

یا صاحب الزمان! نمی‌دانم هتک حرمت به عمه جانتان حضرت معصومه (علیها السلام) سخت تر گذشت یا زمانی که در روز عاشورا بدن مبارک امام حسین (علیه السلام) روی خاک کربلا افتاده بود و در زیارت ناحیه مقدسه فرمودید: «وَ اَخْتَلَفْتُ بِالْاَنْقِبَاضِ وَ الْاَنْبِطَاطِ شِمَالِکَ وَ یَمِینِکَ» و دستان چپ و راستت به باز و بسته شدن در حرکت بود، اما «تُدِیرُ طَرْفًا خَفِیًّا اِلَی رَحْلِکَ وَ یَبِیتُکَ» با گوشه چشمت به خیمه‌ها و اهل حرم نگاه می‌کردی و نگران آنها بودی.

یا صاحب الزمان! وقتی به حضرت معصومه (علیها السلام) اهانت شد، مقابل پل آهنچی شهر قم ایستادید و اینگونه سلام دادید: «السلام علیک یا عمتی المظلومه». طاقت نداشتی اهانت در حرم حضرت را ببینی اما من نمی‌دانم اگر در دروازه ساعات شهر شام ایستاده بودید و وضع اسرای خاندان اهل بیت (علیه السلام) را می‌دیدید، چطور سلام می‌دادید؟ با وضعی که خودتان در زیارت ناحیه مقدسه فرمودید: «أَیْدِیهِمْ مَعْلُوءَةٌ اِلَی الْأَعْنَاقِ» دستانشان را به گردن‌هایشان بسته بودند «بُطَافٌ بِهِمْ فِی الْأَسْوَاقِ» و آنها را در بازارها می‌چرخاندند.

فرمودید: من صبح و شام بر این مصیبت خون گریه می‌کنم. «حَتَّى اُمُوتَ بِلَوْعَةِ الْمُصَابِ وَ غُصَّةِ الْاَکْتِیَابِ» تا اینکه از غصه جان بدهم. می‌دانید چرا؟ چون:

مرا عهدیست با جانان

از قوم ما زنی به اسارت نرفته بود بانوی من میان سلاسل چه می‌کنی؟

«و سيعلم الذين ظلموا ای منقلب ینقلبون»

«و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین»